

Utlåtande 2008:193 RVI (Dnr 327-2032/2008)

Översyn av kommunövergripande verksamheter inom äldreomsorgen - Pensionat Hornskroken och Pensionat Kinesen

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande

1. Korttidsvård och avlastning på pensionaten Hornskroken och Kinesen är en insats som erbjuds som en insats enligt socialtjänstlagen.
2. Verksamheten bedrivs enligt socialtjänstlagen och hälso- och sjukvårdslagen och följer det avgiftssystem som gäller i stadens äldreomsorg.

Föredragande borgarrådet Ewa Samuelsson anför följande.

Ärendet

Pensionat Hornskroken på Södermalm och Pensionat Kinesen i Bromma är kommunövergripande verksamheter som är anslagsfinansierade. Pensionat Hornskroken startade i januari 2000 som ett projekt med medel från "Anhörig 300" som senare permanentades medan Pensionat Kinesen startade 2006. Verksamheterna erbjuder avlösning till anhörig eller närstående som vårdar personer med demenssjukdom eller demensliknande symtom över 65 år och som är bosatt i Stockholms stad. Ingen biståndsbedömning eller demensutredning krävs för korttidsvård på Pensionat Hornskroken eller Pensionat Kinesen. Verksamheterna anger att de inte bedriver någon hälso- och sjukvård. Vid akut sjukdom och vid hantering av läkemedel agerar personalen som när den enskilde befinner sig i ordinärt boende.

Anhörig eller närstående tar själv kontakt med verksamheten och i samråd med personalen bestäms omfattningen av vistelsen på respektive pensionat. Den enskilde betalar en avgift för maten, men inget för övrig verksamhet. Avgiften för maten är 130 kronor per dygn, vilket inte överensstämmer med stadens avgiftssystem. Verksamheterna anser själva att de inte bedriver någon hälso- och sjukvård.

Bakgrunden till ärendet var att frågan om ansvar för hälso- och sjukvården visade sig vara otydligt då Södermalms stadsdelsnämnd fick ett klagomål från en närstående till en gäst på Pensionat Hornskroken. Äldrenämnden ansåg därför att ansvarsfrågan för dessa verksamheter utifrån SoL och HSL måste förtydligas.

Äldrenämnden beslöt den 18 mars 2008 att återremittera ett ärende från äldreförvaltningen för komplettering med dels utvärdering av verksamheterna, dels beskrivning av förslagets konsekvenser.

Äldrenämnden anser att det är av stor vikt att rättssäkerheten enligt SoL och patientsäkerheten enligt HSL garanteras för samtliga personer som vistas i kommunens verksamheter. Det är också viktigt att kommunallagens likställighetsprincip efterlevs så att inga kommuninvånare särbehandlas. Det är således inte förenligt med kommunallagen att kommuninvånarna behandlas olika beroende på om den enskilde får avlastning vid vård- och omsorgsboende via biståndsbeslut eller via kontakt direkt med något av pensionaten. När den enskilde får kontakt med en biståndshandläggare med kunskap inom området ges också möjligheten för handläggaren att informera om stadens äldreomsorg både för utbud, rättigheter, skyldigheter och avgifter.

Stadens avgiftssystem ska också tillämpas i samtliga verksamheter. Äldrenämnden anser vidare att staden inte kan bedriva verksamheter som Pensionat Hornskroken och Pensionat Kinesen utan att följa gällande regelverk. Samtliga personer som är i behov av vistelse och/eller korttidsvård på Pensionat Hornskroken eller Pensionat Kinesen ska ansöka om detta. Biståndshandläggaren utreder, bedömer behovet och fattar biståndsbeslut om insatsen. Beslutet bör formuleras så att det tydligt framgår vad beslutet avser, typ av insats, hur ofta och under hur lång tid beslutet gäller. Det innebär att efter beviljad insats kan anhörig eller närstående i samråd med den enskilde ta kontakt med önskat pensionat för att planera vilka dagar/dygn under angiven tidsperiod som den enskilde vistas på pensionatet.

Beredning

Ärendet har beretts av äldreförvaltningen i samråd med juridiska avdelningen inom stadsledningskontoret. Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret samt till stadsdelsnämnderna Bromma, Spånga-Tensta och Södermalm. Kommunstyrelsens pensionärsråd har tagit del av ärendet den 12 augusti 2008.

Stadsledningskontoret anser att samtliga personer som är i behov av korttidsvård på de berörda verksamheterna ska ansöka om detta. Biståndshandläggaren ska utreda och bedöma behovet samt fatta biståndsbeslut om insatsen. Detta är viktigt för att likställighetsprincipen ska kunna efterlevas och att inga kommuninvånare särbehandlas. Stadsledningskontoret anser det vara nödvändigt att rättsäkerheten enligt socialtjänstlagen (SoL) och patientsäkerheten enligt hälso- och sjukvårdslagen (HSL) garanteras för samtliga personer i kommunens verksamheter och att den enskilde betalar en avgift enligt stadens avgiftssystem. Stadsledningskontoret bedömer att förslaget inte innebär några större kostnadsökningar.

Bromma stadsdelsnämnd är i stort positiv till det förslag som läggs fram i remissen. Efterfrågan på platser vid de båda pensionaten är stor och många gånger har efterfrågan varit större än tillgången på platser. Nämnden ser därför en risk att det vid vissa tillfällen inte finns någon ledig plats på önskat pensionat. Då insatsen föreslås bli biståndsbedömd kan det medföra en ökning av antalet inte verkställda beslut. I remissvaret tar nämnden upp ett antal frågor som behöver klargöras i samband med detta.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd anser att med hänsyn till de uppgifter som redovisats bör verksamheten förändras så att den uppfyller de krav som ställs på andra verksamheter som riktar sig mot samma målgrupper.

Södermalms stadsdelsnämnd ställer sig helt bakom äldrenämndens förslag om att verksamheterna Pensionat Hornskroken och Pensionat Kinesen ska tillämpa gällande regelverk i SoL och HSL. Nämnden vill dock betona vikten av snabb handläggning vid behov av insatser vid Pensionat Hornskroken respektive Pensionat Kinesen. Rättsäkerheten får inte innebära att enskilda får det svårare att få sitt behov av korttidsvård och/eller avlösning tillgodosett.

Kommunstyrelsens pensionärsråd har ingen erinran.

Mina synpunkter

Verksamheten vid Pensionat Hornskroken och Pensionat Kinesen är viktiga delar av stadens stöd till anhöriga och närstående som vårdar personer med demenssjukdom eller liknande symtom över 65 år, bosatta i Stockholms stad.

Brukarundersökningar visar att anhöriga och närstående är mycket nöjda med verksamheterna.

Att avlösning har erbjudits utan föregående biståndsbedömning har inneburit vissa fördelar, men äldreförvaltningens tjänsteutlåtande pekar på en rad komplikationer som inte är acceptabla. Verksamheten ska bedrivas rättssäkert enligt Socialtjänstlagen och patientsäkerheten garanteras enligt Hälso- och sjukvårdslagen. Ska likställighetsprincipen kunna upprätthållas och alla i behov av avlösning beviljas likvärdiga möjligheter måste verksamheten vara biståndsbedömd.

Lika viktigt som säkerhet och likställighet är emellertid att avlösning kan ges snabbt och smidigt vid behov. Jag vill särskilt understryka betydelsen av att äldre- och handikappjouren snabbt kan bevilja insatser när det behövs. För personer som återkommande är i behov av avlösning bör biståndsbesluten vara långsiktiga och därmed inte behöva beviljas för varje vistelsetillfälle vid Hornskroken och Kinesen.

Bilaga

Reservationer m.m.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande gjordes av borgarråden *Roger Mogert* (s), *Yvonne Ruwaida* (mp) och *Ann-Margarethe Livh* (v) enligt följande.

Förändringen som föreslås innebär att staden kommer att säkerställa rättsäkerheten enligt både socialtjänstlagen och hälso- och sjukvårdslagen. Dessutom innebär förslaget att den kommunala likställighetsprincipen kommer att kunna efterlevas bättre. Biståndshandläggning är grunden för insatser enligt gällande lagstiftning.

En viktig konsekvens i och med att den föreslagna ändringen kommer till stånd är att de båda verksamheterna kommer att omfattas av både länsstyrelsens och socialstyrelsens tillsyn framöver.

Vi utgår från att övergången mellan dagens rutiner vid beviljande insatser och de framtida biståndsbedömda insatserna inte kommer att drabba de enskilda äldre som idag vistas i någon av de två aktuella kommunövergripande verksamheterna. Särskilda informationsinsatser bör göras för att alla anhöriga och närstående ska få kännedom om de nya reglerna.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår kommunfullmäktige besluta följande

1. Korttidsvård och avlastning på pensionaten Hornskroken och Kinesen är en insats som erbjuds som en insats enligt socialtjänstlagen.
2. Verksamheten bedrivs enligt socialtjänstlagen och hälso- och sjukvårdslagen och följer det avgiftssystem som gäller i stadens äldreomsorg.

Stockholm den 19 november 2008

På kommunstyrelsens vägnar:
STEN NORDIN

Ewa Samuelsson

Anette Otteborn

Särskilt uttalande gjordes av borgarrådet *Roger Mogert* (s), *Emilia Hagberg* (mp) och borgarrådet *Ann-Margarethe Livh* (v) med hänvisning till det särskilda uttalandet av (s), (mp) och (v) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

Pensionat Hornskroken på Södermalm och Pensionat Kinesen i Bromma är kommunövergripande verksamheter som är anslagsfinansierade. Verksamheterna erbjuder avlösning till anhörig eller närstående som vårdar personer med demenssjukdom eller demensliknande symtom över 65 år och som är bosatt i Stockholms stad. Ingen biståndsbedömning eller demensutredning krävs för korttidsvård på Pensionat Hornskroken eller Pensionat Kinesen.

Bakgrunden till ärendet var att frågan om ansvar för hälso- och sjukvården visade sig vara otydligt då Södermalms stadsdelsnämnd fick ett klagomål från en närstående till en gäst på Pensionat Hornskroken. Äldrenämnden ansåg därför att ansvarsfrågan för dessa verksamheter utifrån SoL och HSL måste förtydligas.

Äldrenämnden beslöt den 18 mars 2008 att återremittera ett ärende från äldreförvaltningen för komplettering med dels utvärdering av verksamheterna, dels beskrivning av förslagets konsekvenser.

Äldrenämnden

Äldrenämnden beslutade vid sitt sammanträde den 19 augusti 2008 att

1. godkänna förvaltningens förslag att beslut om dagverksamhet och/eller korttidsvård vid Pensionat Hornskroken och Pensionat Kinesen ska fattas enligt 4 kap. 1 § SoL och att verksamheterna således tillämpar gällande regelverk i SoL och HSL
2. föreslå kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige att anta äldreförvaltningens förslag att beslut om dagverksamhet och/eller korttidsvård vid Pensionat Hornskroken och Pensionat Kinesen ska fattas enligt 4 kap. 1 § SoL och att verksamheterna således tillämpar gällande regelverk i SoL och HSL.

Särskilt uttalande gjordes av ordföranden Ewa Samuelsson (kd), ledamöterna Olle Andretzky m fl (m) och Helen Jäderlund Eckardt (fp), *bilaga*.

Särskilt uttalande gjordes av vice ordföranden Leif Rönngren m fl (s), ledamöterna Margareta Johansson (v) och Eivor Karlsson (mp), *bilaga*.

Äldreförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 17 juni 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Äldreförvaltningen anser att det är av stor vikt att rättssäkerheten enligt SoL och patientsäkerheten enligt HSL garanteras för samtliga personer som vistas i kommunens verksamheter. Det är också viktigt att kommunallagens likställighetsprincip efterlevs så att inga kommuninnevånare särbehandlas. Det är således inte förenligt med kommunallagen att kommuninvånarna behandlas olika beroende på om den enskilde får avlastning vid ett vård- och omsorgsboende via biståndsbeslut eller via kontakt direkt med något av pensionaten.

När verksamheterna inte anser sig omfattas av SoL och HSL finns inga handlingar om den enskildes bakgrund tillgängliga och inga handlingar upprättas utifrån SoL eller patientjournalagen. Fel och brister i omsorgen och avvikelshantering i hälso- och sjukvården rapporteras inte i enlighet med SOSFS 2006:11 och SOSFS 2005:13. Eftersom SoL inte tillämpas råder det tveksamheter huruvida personalen är skyldig att anmäla missförhållande enligt 14 kap. 2 § SoL, (Lex Sarah). Vid misstanke om en eventuell Lex Sarah försvåras utredningen av att det inte finns någon tillgänglig dokumentation om den enskilde. Samma gäller om en negativ händelse inom hälso- och sjukvården inträffar som behöver utredas och anmälas enligt Lex Maria.

Inga delegeringar upprättas när personalen hjälper det enskilde med att t.ex. inta läkemedel. Det innebär att personalen inte räknas som hälso- och sjukvårdspersonal och omfattas inte av lagen (1998:531) om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område (FYHS), som bl.a. tydliggör hälso- och sjukvårdspersonalens skyldigheter.

Eftersom verksamheterna inte anser sig omfattas av SoL och/eller HSL står de inte under länsstyrelsens och Socialstyrelsens tillsyn.

Äldreförvaltningen anser liksom juridiska avdelningen inom SLK att staden inte kan bedriva verksamheter som Pensionat Hornskroken och Pensionat Kinesen utan att följa gällande regelverk. Samtliga personer som är i behov av vistelse och/eller korttidsvård på Pensionat Hornskroken eller Pensionat Kinesen ska ansöka om detta. Biståndshandläggaren utreder, bedömer behovet och fattar biståndsbeslut om insatsen. Beslutet bör formuleras så att det tydligt framgår vad beslutet avser, typ av insats, hur ofta och under hur lång tidsperiod beslutet gäller. Det innebär att efter beviljad insats kan anhörig eller närstående i samråd med den enskilde ta kontakt med önskat pensionat för att planera vilka dagar/dygn under angiven tidsperiod som den enskilde kan vistas på pensionatet.

Genom att den enskilde beviljats ovan angiven insats är verksamheterna skyldiga att följa gällande regelverk både avseende SoL och HSL. Den enskilde betalar en avgift i enlighet med Stockholms stads avgiftssystem för vård och omsorg samt mat. Verksamheten har också ett hälso- och sjukvårdsansvar i enlighet med 18 § HSL. Genom att den enskilde får kontakt med en biståndshandläggare med kunskap inom området ges också möjligheten för handläggaren att informera om stadens äldreomsorg både vad gäller utbud, rättigheter, skyldigheter och avgifter.

Pensionat Hornskroken och Pensionat Kinesen bedrivs i lokaler som är belägna i anslutning till befintliga särskilda boenden. Omvårdnadspersonal finns dygnet runt. Det som för övrigt behövs är att legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal inom stadens ansvarsområde knyts till verksamheterna. Äldreförvaltningens föreslår att den

legitimerade hälso- och sjukvårdspersonal som arbetar i det särskilda boende som finns i anslutning till pensionaten även ansvarar för dessa personer. Äldreförvaltningen bedömer att de föreslagna åtgärderna inte medför ökade kostnader för staden annat än att biståndshandläggarens uppdrag utökas och omfattar även dessa verksamheter och att hälso- och sjukvårdspersonalen som arbetar inom befintliga särskilda boenden får ett utökat ansvarsområde. Den enskildes relativt ringa hälso- och sjukvårdsbehov bör enligt äldreförvaltningen bedömning inte heller generera ökade kostnader.

Förslaget innebär att samtliga kommuninnevånare behandlas lika genom att alla som önskar någon form av avlastning tar kontakt med biståndshandläggaren som utreder och fattar ett beslut enligt SoL. Anhörig eller närstående kan kontakta pensionaten direkt för att komma överens om vistelse på pensionaten under förutsättning att den som är i behov av vården har ett beslut som avser korttidsvård alternativt avlastning dagtid. Vid akut behov av korttidsvård finns Stockholms stads äldre- och handikappjour som kan bevilja insatsen.

Äldreförvaltningen anser att stadens avgiftssystem ska tillämpas i samtliga verksamheter. Den avgift för mat som den enskilde betalar per dygn överensstämmer inte med Stockholms stads avgiftssystem.

Om liknade verksamheter ska inrättas i framtiden bör de utformas i enlighet med äldreförvaltningen förslag.

BEREDNING

Ärendet är återremitterat 2008-03-18. Ärendet har beretts av äldreförvaltningen i samråd med juridiska avdelningen inom stadsledningskontoret. Äldreförvaltningen har träffat representanter från Bromma och Södermalms stadsdelsförvaltningar för diskussion och inhämtande av synpunkter. Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret samt till stadsdelsnämnderna Bromma, Spånga-Tensta och Södermalm. Kommunstyrelsens pensionärsråd har tagit del av ärendet den 12 augusti 2008.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 13 oktober 2008 har i huvudsak följande lydelse.

De kommunövergripande verksamheterna pensionat Hornskroken och pensionat Kinesen har utvärderats genom brukarundersökningar som visar att anhöriga och närstående är mycket nöjda med verksamheterna. Det är viktigt för anhöriga till personer med demenssjukdom att dessa enheter fortsätter sin verksamhet. Dock anser stadsledningskontoret att verksamheten måste inordnas i det regelverk som andra liknande

verksamheter lyder under.

Stadsledningskontoret anser att samtliga personer som är i behov av korttidsvård på de berörda verksamheterna ska ansöka om detta. Biståndshandläggaren ska utreda och bedöma behovet samt fatta biståndsbeslut om insatsen. Detta är viktigt för att likställighetsprincipen ska kunna efterlevas och att inga kommuninvånare särbehandlas. Det ger också möjlighet för handläggaren att informera om stadens äldreomsorg.

I dagsläget tar verksamheterna ut en avgift för mat på 130 kronor per dygn vilket inte överensstämmer med stadens avgiftssystem. Stadsledningskontoret anser att den enskilde ska betala en avgift enligt stadens avgiftssystem och att så görs fortsättningsvis. Verksamheterna anser sig inte heller bedriva någon hälso- och sjukvård vilket stadsledningskontoret anser vara nödvändigt för att rättsäkerheten enligt socialtjänstlagen och patientsäkerheten enligt hälso- och sjukvårdslagen garanteras för samtliga personer i kommunens verksamheter. Stadsledningskontoret instämmer i äldrenämndens förslag om att hälso- och sjukvårdspersonal från de närliggande särskilda boendena knyts till pensionaten för att tillgodose hälso- och sjukvårdsansvaret och för att begränsa de ökade kostnaderna.

Stadsledningskontoret bedömer att förslaget inte innebär några större kostnadsökningar. Arbetsbördan för biståndsbedömare ökar marginellt då biståndsbeslut ska fattas. Pensionatens kostnader beräknas öka något då hälso- och sjukvårdsansvaret ska tillgodoses.

Förslaget innebär att samtliga kommuninvånare behandlas lika genom att alla som önskar någon form av avlastning tar kontakt med biståndshandläggaren i sin stadsdelsnämnd som utreder och fattar ett beslut enligt SoL. Anhörig eller närstående kan däremot kontakta pensionaten direkt för att komma överens om vistelse på pensionaten under förutsättning att den som är i behov av vården har ett beslut som avser korttidsvård alternativt avlastning dagtid. Vid akut behov av korttidsvård kan stadens äldre- och handikappjour bevilja insatsen.

Stadsledningskontoret anser att övergången från ej biståndsbedömd verksamhet till biståndsbedömd bör bli mjuk så att inte enskilda personer drabbas av förändringen.

Bromma stadsdelsnämnd

Bromma stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 23 oktober 2008 att godkänna förvaltningens förslag till yttrande.

Särskilt uttalande gjordes av samtliga partier, *bilaga*.

Bromma stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 2 oktober 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Ett av de aktuella pensionaten, Pensionat Kinesen, ligger i Bromma och drivs av Bromma stadsdelsförvaltning. Den stödverksamhet som bedrivs på Pensionat Kinesen är en mycket angelägen och viktig del av stadens stöd till anhöriga och närstående som vårdar personer med demenssjukdom eller demensliknande symtom. Verksamheten är mycket uppskattad och i den uppföljning som gjordes i maj 2008 finns bl. a. följande kommentarer från anhöriga:

”Helt underbart att denna möjlighet till avlastning finns för oss anhöriga. Vänlig, duktig och förstående personal. Ljus och trivsamt boendemiljö.”

”Min erfarenhet av Kinesen är mycket positiv! Hos er möter vi anhöriga värme, förståelse och professionalism! Kan inte tänka mig ett bättre alternativ till er avlastning...”

Den erfarenhet som förvaltningen har av verksamheten är mycket positiv.

Efter en händelse som inträffade på Pensionat Hornskroken har äldreförvaltningen tillsammans med stadens juridiska enhet gjort en bedömning av ansvarsfrågan avseende hälso- och sjukvården och funnit att den är otydlig för dessa verksamheter och behöver förtydligas.

Förvaltningen stödjer äldreförvaltningens uppfattning att det är av stor vikt att rättssäkerheten enligt SoL och patientsäkerheten enligt HSL garanteras för samtliga personer som vistas i kommunens verksamheter. Förvaltningen håller med om att det är viktigt att kommunallagens likställighetsprincip efterlevs så att inga kommuninnevånare särbehandlas.

Det förslag som äldreförvaltningen lägger fram i remissen innebär att samtliga kommuninnevånare över 65 år behandlas lika genom att alla som önskar någon form av avlastning tar kontakt med en biståndshandläggare som utreder och fattar ett beslut enligt SoL. När biståndsbeslut sedan är fattat kan anhörig eller närstående kontakta pensionaten direkt för att komma överens om vistelse på pensionaten. Stadens avgiftssystem tillämpas i samtliga verksamheter.

Förvaltningen stödjer äldreförvaltningens förslag men vill nedan peka på ett antal frågor som behöver klargöras.

Respektive pensionat tar dagtid emot sex till sju gäster. Fyra gäster kan sova över på respektive pensionat. Efterfrågan på platser vid de båda pensionaten är stor och många gånger har efterfrågan varit större än tillgången på platser. Det finns därför stor risk för att det vid vissa tillfällen inte finns någon plats ledig på önskat pensionat.

- Vad händer om alla platser är belagda när den enskilde önskar vistas på pensionatet?
- Enligt förvaltningens mening behövs en samordning av platserna? Hur kommer denna samordning att ske? Förvaltningen föreslår att samordningsansvaret ligger på Pensionat Kinesen.
- Finns det andra korttidsplatser i staden för äldre med demenssjukdom som kan vara aktuella om det är fullbelagt på de båda pensionaten? Om det finns, vilka platser är det?
- Hur kommer detta att påverka antalet ej verkställda beslut? Nämnden har

skyldighet att anmäla alla gynnande beslut enligt 4 kap. 1 § SoL som inte verkställts inom tre månader. Om förvaltningen inte kan tillgodose önskemål om särskild vistelsetid eller särskilt pensionat kan detta innebära att beslut inte kan verkställas inom tre månader av hänsyn till den äldres självbestämmande och egna önskemål. Rapportering ska ske till länsstyrelsen, kommunens revisorer och kommunfullmäktige. Om kommunen inte inom skälig tid tillhandahåller ett bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL som någon är berättigad till åläggs kommunen att betala en särskild avgift.

Förvaltningen befarar också att det finns en risk för att man tappar bort de anhöriga och närstående som ännu inte känner sig redo för en kontakt med en biståndshandläggare och ett biståndsbeslut. Idag kan anhöriga eller närstående ta direkt kontakt med aktuellt pensionat för att boka en plats. Pensionatets personal hjälper också, om behov och önskemål finns, den anhöriga eller närstående att hitta de kontakter som det finns behov av. Förvaltningen ser det som mycket angeläget att man även fortsättningsvis når denna grupp.

Förslaget innebär att legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal inom stadens ansvarsområde knyts till verksamheten. Äldreförvaltningen föreslår att den legitimerade hälso- och sjukvårdspersonal som arbetar i det särskilda boendet som finns i anslutning till pensionaten även ansvarar för dem som vistas på pensionaten. Ansvar för hälso- och sjukvården i dagverksamhet och särskilt boende är reglerat i 18 § HSL. Det utökade ansvarsområdet medför, enligt förvaltningens bedömning, ökade kostnader då en sjuksköterska måste vara knuten till pensionatet under hela dygnet.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 23 oktober 2008 att godkänna tjänsteutlåtandet som svar på remissen.

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 24 september 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Verksamheten vid de båda kommunövergripande verksamheterna har varit uppskattad av många och fyllt ett behov. Fördelen att själva kunna bestämma utan att behovet utretts har säkerligen upplevts som positivt av många.

I den utredning kring verksamheterna som gjorts av äldreförvaltningen framgår med tydlighet att verksamheten inte fyller de krav på rättsäkerhet och patientsäkerhet som kommunala verksamheter ska borga för. Verksamheten strider dessutom mot kommunallagens likställighetsprincip.

All verksamhet som bedrivs av staden liksom all verksamhet som upphandlas enligt avtal lyder under SoL och HSL. Detta innebär att det finns system för kvalitet, rättssäkerheten är garanterad och länsstyrelsen respektive socialstyrelsen har tillsynsansvar.

Förvaltningen anser att med hänsyn till de uppgifter som redovisats bör verksamheten förändras så att den uppfyller de krav som ställs på andra verksamheter som riktar sig mot samma målgrupper.

Södermalms stadsdelsnämnd

Södermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 23 oktober 2008 att som svar till kommunstyrelsen överlämna och åberopa förvaltningens tjänsteutlåtande.

Södermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 30 september 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsdelsförvaltningen ställer sig helt bakom äldreförvaltningens tjänsteutlåtande och äldrenämndens förslag om att verksamheterna Pensionat Hornskroken och Pensionat Kinesen ska tillämpa gällande regelverk i SoL och HSL. Stadsdelsförvaltningen vill dock betona vikten av snabb handläggning vid behov av insatser vid Pensionat Hornskroken respektive Pensionat Kinesen. Rättsäkerheten får inte innebära att enskilda får det svårare att få sitt behov av korttidsvård och/eller avlösning tillgodosett.

Kommunstyrelsens pensionärsråd

Kommunstyrelsens pensionärsråd behandlade ärendet vid sitt sammanträde den 12 augusti 2008 och hade ingen erinran.

RESERVATIONER M.M.

Äldrenämnden

Särskilt uttalande gjordes av ordföranden Ewa Samuelsson (kd), ledamöterna Olle Andretzky m fl (m) och Helen Jäderlund Eckardt (fp) enligt följande:

Verksamheten vid Pensionat Hornskroken och Pensionat Kinesen är viktiga delar av stadens stöd till anhöriga och närstående som vårdar personer med demenssjukdom eller liknande symptom över 65 år, bosatta i Stockholms stad.

Att avlösning har erbjudits utan föregående biståndsbedömning har inneburit vissa fördelar, men förvaltningens tjänsteutlåtande pekar på en rad komplikationer som inte är acceptabla. Verksamheten ska bedrivas rättssäkert enligt Socialtjänstlagen och patientsäkerheten garanteras enligt Hälso- och sjukvårdslagen. Ska likställighetsprincipen kunna upprätthållas och alla i behov av avlösning beviljas likvärdiga möjligheter måste verksamheten vara biståndsbedömd.

Lika viktigt som säkerhet och likställighet är emellertid att avlösning kan ges snabbt och smidigt vid behov. Vi vill särskilt understryka betydelsen av att äldre- och handikappjouren snabbt kan bevilja insatser när det behövs. För personer som återkommande är i behov av avlösning bör biståndsbesluten vara långsiktiga och därmed inte behöva beviljas för varje vistelsetillfälle vid Hornskroken och Kinesen.

Särskilt uttalande gjordes av vice ordföranden Leif Rönngren m fl (s), ledamöterna Margareta Johansson (v) och Eivor Karlsson (mp) enligt följande:

Förändringen som föreslås innebär att staden kommer att säkerställa rättsäkerheten enligt både socialtjänstlagen och hälso- och sjukvårdslagen. Dessutom innebär förslaget att den kommunala likställighetsprincipen kommer att kunna efterlevas bättre. Biståndshandläggning är grunden för insatser enligt gällande lagstiftning.

En viktig konsekvens i och med att den föreslagna ändringen kommer till stånd är att de båda verksamheterna kommer att omfattas av både länsstyrelsens och socialstyrelsens tillsyn framöver.

Vi utgår från att övergången mellan dagens rutiner vid beviljande insatser och de framtida biståndsbedömda insatserna inte kommer att drabba de enskilda äldre som idag vistas i någon av de två aktuella kommunövergripande verksamheterna.

Bromma stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av samtliga partier enligt följande:

Nämnden ifrågasätter om rättsläget är så otydligt att det med nödvändighet fordras myndighetsutövning enligt 4 kap 1 § socialtjänstlagen för att som enskild kunna ta del av verksamheten vid Pensionat Kinesen eller Pensionat Hornskroken. Det bör rimligen finnas fler sätt än att genom formella biståndsbeslut kunna tillgodose de behov som pensionaten fyller.